

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 214/2011-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. O., T., zastúpeného opatrovníčkou Ing. A. O., T., právne zastúpeného advokátkou Mgr. V. H., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. O. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2010 doručená sťažnosť M. O., T., zastúpeného opatrovníčkou Ing. A. O., T. (ďalej len „sťažovateľ“), právne zastúpeného advokátkou Mgr. V. H., T., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Sociálna poisťovňa – ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“), rozhodnutím č. 890 110 7512 z 13. mája 2008 podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 439/2004 Z. z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala sťažovateľovi ako nepoistencovi od 10. januára 2007 invalidný dôchodok v sume 6 860 Sk mesačne určenej podľa § 73 ods. 3 zákona o sociálnom poistení s odôvodnením, že po posúdení zdravotného stavu sťažovateľa 29. januára 2007 bol uznaný invalidným so stanovenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 80 %, pričom dátum vzniku invalidity bol stanovený pred dovŕšením povinnej školskej dochádzky.

Sociálna poisťovňa takto (opätovne) rozhodla potom, ako jej prvé rozhodnutie č. 890 110 7512 z 22. februára 2007 Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 12 Sd 224/2007 z 29. novembra 2007 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Podľa sťažovateľa dôvodom zrušenia prvého rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 22. februára 2007 krajským súdom bola *„jeho nezákonnosť, spočívajúca v nesprávnom predmetnom rozhodnutí ako aj v jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov... a v nedostatočnom zistení skutkového stavu veci a súd... zároveň vyslovil názor, že v ďalšom konaní... je potrebné vykonať dokazovanie k tvrdeniu opatrovatelky sťažovateľa, či v danom prípade nie sú splnené podmienky na priznanie invalidného dôchodku odo dňa podania žiadosti (žiadosť o dôchodkovú dávku bola podaná 15. januára 2007) a rovnako sa vysporiadať s jej tvrdením, že sťažovateľovi mal byť priznaný ako dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v platnom znení..., nakoľko ako matka platila za sťažovateľa (svojho syna) dobrovoľné poistenie za dobu po dovŕšení 16 roku veku a následne opätovného jeho prepočítania s poukazom na tú*

skutočnosť, že matka za svojho syna platila dobrovoľné poistné po dovŕšení 16 roku veku sťažovateľa.“.

Sťažovateľ uviedol, že ešte počas konania o prvom opravnom prostriedku mu Sociálna poisťovňa vzhľadom na jeho zdravotný stav – detskú mozgovú obrnu – rozhodnutím č. 890 110 7512 z 28. augusta 2007 ustanovila opatrovníka, a to jeho matku.

Krajský súd v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. 890 110 7512 z 13. mája 2008 rozsudkom sp. zn. 12 Sd 187/2008 z 30. októbra 2008 rozhodol tak, že opäť zrušil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne a vec jej vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že v predmetnej veci *„nebol náležite zistený skutkový stav veci, nakoľko po podaní opravného prostriedku navrhovateľom posudkový spis nebol odporkyňou postúpený posudkovému lekárovi II. stupňa za účelom vypracovania medicínskeho posudku v rámci opravného prostriedku. Ďalším dôvodom zrušenia napadnutého rozhodnutia bola tá skutočnosť, že odporkyňa nedoručila súdu posudkový spis navrhovateľa a to aj napriek skutočnosti, že tento bol súdom žiadaný.“.*

Podľa sťažovateľa si krajský súd osvojil jeho tvrdenie, že *„invalidný dôchodok mal byť navrhovateľovi priznaný dňom podania žiadosti o invalidný dôchodok, t. j. odo dňa 15. januára 2007 podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a nie podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení“.*

V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že napriek skutočnosti, že *„bol dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou – poistencom (§ 70 ods. 1), nakoľko opatrovník navrhovateľa zaplatil za navrhovateľa dobrovoľné dôchodkové poistenie za obdobie od 19. decembra 2006 do 22. decembra 2006 a od 3. januára 2007 do 4. januára 2007, teda za obdobie menej ako jeden rok,... odporkyňa tak v rozpore so zákonom priznala navrhovateľovi invalidný dôchodok len ako fyzickej osobe – nepoistencovi (§ 70 ods. 2)“.*

Sťažovateľ argumentuje, že *„v prípade, že by odporkyňa s poukázaním na zaplatené poistné, správne posúdila navrhovateľa ako dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu*

(poistenca - § 70 ods. 1), musela by výšku invalidného dôchodku navrhovateľa určiť podľa § 73 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. V takomto prípade by mesačná výška invalidného dôchodku navrhovateľa bola viac ako trojnásobná.

Išlo by teda o sumu invalidného dôchodku podstatne vyššiu ako je výška invalidného dôchodku, priznaného odporkyňou navrhovateľovi.“

Na základe odvolania Sociálnej poisťovne najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010 zmenil rozsudok krajského súdu sp. zn. 12 Sd 187/2008 z 30. októbra 2008 tak, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 890 110 7512 z 13. mája 2008 potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nezákonný, pretože odvolací súd nesprávne posúdil dátum, od ktorého mu mala byť dôchodková dávka priznaná. Zotrváva na svojom tvrdení, že *„to malo byť od dátumu podania žiadosti sťažovateľa o invalidný dôchodok, teda odo dňa 15. januára 2007 a nie odo dňa 10. januára 2007 (kedy sťažovateľ dovŕšil 18 rokov veku)“*.

Sťažovateľ tvrdí, že *„najvyšší súd sa okrem toho žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkami sťažovateľa, uvedeným vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne“*. V tejto súvislosti konštatuje, že *„odporkyňa zámerne priznala navrhovateľovi nárok na invalidný dôchodok spätne odo dňa 10. januára 2007 (odo dňa jeho 18. narodenín), aby bol navrhovateľ posudzovaný ako invalid z mladosti. Priznaním nároku na dôchodok odo dňa 15. januára 2007 (teda odo dňa podania žiadosti o dôchodok a zároveň odo dňa po 18. roku veku žiadateľa), by už navrhovateľa nemohla totiž posudzovať ako invalida z mladosti.“*

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že *„rozhodnutím odporkyne č. 890 110 7512 zo dňa 13. mája 2008 a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. mája 2010, č. k.: 4 So/28/2009, ktorým rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č. k.: 12 Sd/187/2008-56 zo dňa 30. októbra 2008 zmenil NS SR tak, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne – ústredie ako odporkyne*

č. 890 110 7512 zo dňa 13. mája 2008 potvrdil, došlo k porušeniu práva rovnosti pred zákonom.

Odporkyňa mala postupovať za identických podmienok voči sťažovateľovi rovnako ako voči ostatným žiadateľom o invalidný dôchodok a aplikovať voči nemu hmotnoprávne ustanovenie § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, čím by mu vznikol nárok na invalidný dôchodok viac ako trojnásobne vyšší ako pri aplikácii ustanovenia § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

Najvyšší súd tým, že svojím rozsudkom potvrdil uvedené rozhodnutie odporkyne, ktorým porušila právo sťažovateľa na rovnosť pred zákonom, porušil aj Najvyšší súd SR právo sťažovateľa na rovnosť občanov pred zákonom.“

Sťažovateľ napokon tvrdí, že označenými rozhodnutiami Sociálnej poisťovne a najvyššieho súdu „došlo k porušeniu práva na ochranu pred diskrimináciou.

Sociálna poisťovňa – ústredie a aj Najvyšší súd totiž spôsobom, ktorým rozhodli, vylúčili sťažovateľa z možnosti sa dobrovoľne dôchodkovo pripoistiť, tak ako to zákon o sociálnom poistení umožňuje iným osobám... Z tejto možnosti bol sťažovateľ ako osoba s ťažkým zdravotným postihnutím od narodenia vylúčený.“

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„Sťažnosti sa vyhovuje.

Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé prejednanie záležitosti podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na rovnosť pred zákonom podľa článku 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu pred diskrimináciou podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. mája 2010, č. k.: 4 So/28/2009, ktorým rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, č. k.: 12 Sd/187/2008-56 zo dňa 30. októbra 2008 zmenil NS SR tak, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne – ústredie č. 890 110 7512 zo dňa 13. mája 2008 potvrdil, porušené boli.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. mája 2010, č. k.: 4 So/28/2009 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 254,88 EUR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil

sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka konania dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov a nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne. O arbitrárnosti pri výklade a aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 180/02, I. ÚS 12/05).

1. Predmetom sťažnosti je v prvom rade tvrdenie sťažovateľa, že označeným postupom a rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ sa nestotožňuje so závermi najvyššieho súdu uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010, najmä s tým, že najvyšší súd podľa jeho názoru nesprávne posúdil otázku vzniku jeho nároku na invalidný dôchodok a následne aj výpočet jeho výšky podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, pričom nebral do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ bol dobrovoľne poistený.

Najvyšší súd ako súd odvolací v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu Sociálnej poisťovne č. 890 110 7512 z 13. mája 2008 rozhodol o odvolaní Sociálnej poisťovne ako žalovanej proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 12 Sd 187/2008 z 30. októbra 2008 tak, že tento rozsudok zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol.

Pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal k sťažnosti pripojený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010 a zistil, že najvyšší súd v odôvodnení najprv poukázal na obsah rozsudku krajského súdu, z ktorého okrem iného vyplynulo:

«Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne č. 890 110 7512 z 13. mája 2008, ktorým podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 439/2004 Z. z. (ďalej len „zsp“) navrhovateľovi priznal od 10. januára 2007 invalidný dôchodok v sume 6 860 Sk mesačne, vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie a nepriznal účastníkom konania náhradu trov konania.

Dôvodil tým, že opatrovníčka navrhovateľa Ing. A. O. v návrhu na preskúmanie rozhodnutia namietla nesprávnosť dátumu vzniku a nesprávnosť výpočtu výšky dôchodku podľa § 70 ods. 2 zsp. s poukazom na to, že navrhovateľ bol dobrovoľne poistený, čo nebolo registrované na osobnom liste dôchodkového poistenia. Domnievala sa, že na základe tejto skutočnosti by mohol byť navrhovateľovi priznaný vyšší invalidný dôchodok. Krajský súd zhodnotil uvedené skutočnosti a dospel k záveru, že nebol náležite zistený skutkový stav, lebo zdravotný stav navrhovateľa nebol v súdnom konaní posúdený a spornou zostala

otázka vzniku nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok odo dňa podania žiadosti a jeho priznanie podľa § 70 ods. 1 zsp.»

Najvyšší súd v namietanom rozsudku ďalej citoval relevantné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku [(ďalej len „OSP“), § 244 ods. 1, 2 a 3], zákona o sociálnom poistení [§ 15 ods. 4, § 63 ods. 1, § 70 ods. 1 a 2, § 72 ods. 1 písm. a), § 73 ods. 3, § 263 ods. 15], ktorých interpretáciu následne (vo vzťahu k posudzovanej veci) vykonal. Okrem iného najmä uviedol:

„V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb priamo dotknuté (§ 244 ods. 3 OSP).

Zákonnosť rozhodnutí a postupov je súlad týchto rozhodnutí a postupov s platným právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Odporkyňa podaným odvolaním nesúhlasila s rozhodnutím krajského súdu, ktorý si osvojil tvrdenie navrhovateľa o tom, že invalidný dôchodok mal byť navrhovateľovi priznaný dňom podania žiadosti o invalidný dôchodok, od 15. januára 2007 podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, a nie podľa § 70 ods. 2 zákona.

Jednou z podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zsp je dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, v dôsledku ktorého došlo k poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní sú zdravou fyzickou osobou. Vznik nároku na invalidný dôchodok je ďalej podmienený okrem zdravotného hľadiska, t. j. invalidity, aj splnením podmienky potrebného obdobia poistenia. Na vznik nároku na invalidný dôchodok v prípade poistenca mladšieho ako 20 rokov sa podľa § 70 ods. 1 v nadväznosti na § 72 ods. 1 písm. a/ zsp vyžaduje poistné obdobie menej ako jeden rok.

Aj keď z ustanovenia § 72 ods. 1 písm. a/ zsp je nepochybné, že invalidita poistenca vo veku do 20 rokov vznikne po splnení aj podmienky potrebného obdobia dôchodkového poistenia v rozsahu najmenej jeden rok, zákon o sociálnom poistení v znení účinnosti v čase konania odporkyne o žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok, zachoval právnu úpravu, podľa ktorej invalidita nevylúčila poskytovanie invalidného dôchodku v prípadoch, v ktorých sa občania stali invalidnými do skončenia povinnej školskej dochádzky, tzv. invalidi z mladosti.

Podľa § 263 ods. 15 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 má aj fyzická osoba narodená v období od 1. januára 1987 do 31. decembra 2004, ktorá sa stala invalidnou podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2005 pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka.

Podľa § 70 ods. 2 veta prvá a druhá zákona fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku.

Podľa § 73 ods. 3 zákona suma invalidného dôchodku fyzickej osoby uvedenej v § 70 ods. 2, ktorá má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, sa určí ako súčin osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako. Osobný mzdový bod sa určuje na hodnotu 0,67.“

Po podrobnom oboznámení s administratívnym spisom, ako aj so súdnym spisom sa najvyšší súd zaoberal skutkovým základom prerokovávanej veci, jej právnym posúdením a skúmaním, pričom dospel k tomuto právnemu záveru:

„V danej veci súd zistil, že navrhovateľ požiadal žiadosťou zo dňa 15. januára 2007, t. j. od dovŕšenia 18. roku veku (10. januára 2007), o invalidný dôchodok. Rozhodnutím zo dňa 13. 5. 2008 odporkyňa jeho žiadosti vyhovel a od 10. januára 2007 mu priznala invalidný dôchodok z dôvodu, že po posúdení zdravotného stavu dňa 29. januára 2007 bol uznaný invalidným so stanovenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť

na 80 %, pričom dátum vzniku invalidity bol stanovený pred dovŕšením povinnej školskej dochádzky. Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Trenčíne rozhodnutie odporkyne z 13. mája 2008 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci s tým, že navrhovateľovi mal byť priznaný invalidný dôchodok dňom podania žiadosti o invalidný dôchodok, t. j. od 15. januára 2007 podľa § 70 ods. 1 zsp. S takto vysloveným právnym názorom odporkyňa vyslovila nesúhlas jednak z dôvodu, že choroba navrhovateľa podmieňujúca invaliditu vznikla v období raného detstva navrhovateľa, ako i z toho dôvodu, že fyzická osoba nemôže získať obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia pred dovŕšením 16 rokov svojho veku (§ 15 ods. 4 zsp).

Odvolací súd nemohol súhlasiť s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zsp navrhovateľovi nevznikne z dôvodu, že splnil podmienku potrebnej poistnej doby podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zsp, poistné obdobie menej ako jeden rok. Nárok na invalidný dôchodok sa navrhovateľovi nepodmieňuje splnením podmienky potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia a jeho vznik je viazaný najskôr na deň dovŕšenia 18 rokov veku. Vzhľadom na preukázaný zdravotný stav poistné obdobie podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zsp navrhovateľ získať ani nemohol. Sumu invalidného dôchodku z uvedeného dôvodu odporkyňa správne určila podľa § 73 ods. 3 zsp.

Nový systém sociálneho poistenia, platný od 1. 1. 2004, je založený zásadne na výkone zárobkovej činnosti a na platení poistného. Dávky z neho poskytované plnia predovšetkým funkciu náhrady straty príjmu z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti. Do poistného systému bol prihlásený po dovŕšení 16. roku veku a zaplatil poistné za obdobie od 19. decembra 2006 do 22. decembra 2006 a od 3. januára 2007 do 4. januára 2007 z vymeriavacieho základu, ktorý si sám určil. V danej veci nebolo sporné, že navrhovateľ - invalidný dôchodca z mladosti, zárobkovú činnosť nikdy nevykonával.

Najvyšší súd sa preto nestotožnil so záverom krajského súdu o potrebe zrušiť preskúmané rozhodnutie.

Napadnutý rozsudok krajského súdu preto najvyšší súd podľa § 220 OSP zmenil a preskúmané rozhodnutie ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.“

V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu (vydaným v správnom súdnictve podľa V. časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku) je podľa názoru ústavného súdu potrebné zohľadniť špecifiká správneho súdnictva. V rámci správneho súdnictva súdy preskúmavajú „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov (§ 244 ods. 1 OSP).

Z uvedeného vyplýva, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy. Treba vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy. Vzhľadom na tieto špecifiká správneho súdnictva ústavný súd posudzoval aj dôvodnosť námietok sťažovateľa proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd o otázkach, ktoré boli dôvodom na podanie žaloby sťažovateľa o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu (a o ktorých v prvom stupni rozhodoval krajský súd), nerozhodol svojvoľne a arbitrárne, odôvodnenie najvyššieho súdu je ústavne akceptovateľné a nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom označených práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku zhrnul skutkové zistenia a právne závery krajského súdu, ktoré boli v rozsahu odvolacích námietok správneho orgánu predmetom preskúmania v odvolacom konaní, uviedol, akými úvahami sa spravoval pri rozhodovaní, ako aj právne posúdil sťažovateľove námietky (týkajúce sa ním tvrdeného splnenia podmienky vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, a nie podľa § 70 ods. 2 v nadväznosti na § 263 ods. 15 citovaného zákona). Najvyšší súd pritom podrobne odôvodnil, ktoré otázky oproti krajskému súdu odlišne právne posudzoval (nárok na invalidný dôchodok sťažovateľa nepodmienil splnením podmienky potrebného počtu

rokov dôchodkového poistenia, jeho vznik viazal najskôr na deň dovŕšenia 18 rokov veku sťažovateľa).

Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd ako odvolací súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal námietkami sťažovateľa, ktorých posúdenie bolo relevantné na rozhodnutie o veci, a závery rozsudku sú dostatočne odôvodnené. Výklad príslušných zákonných ustanovení bol nepochybne v právomoci najvyššieho súdu a nemožno dospieť ani k záveru, že by jeho výklad zjavne vybočoval z rámca týchto ustanovení, a tým bol z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný.

Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže sama osebe viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti, a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. Posúdenie namietanej zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu bolo v právomoci najvyššieho súdu. Jeho závery nevykazujú známky svojvôle a sú aj primeraným spôsobom odôvodnené, a preto týmto rozhodnutím podľa názoru ústavného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Reálne uplatnenie a garantovanie práva na spravodlivý proces neznamená právo na úspech v konaní a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovateľ namieta aj porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 So 28/2009 z 31. mája 2010. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ustanovenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné

rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospel k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia týchto ustanovení ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu ústavnosti nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2011